

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odhoda.

Deležniki šol, tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 47.

V Mariboru, dne 22. novembra 1900.

Tečaj XXXIV.

Rojaki!

Državni zbor se je razpustil, razpisane so nove volitve!

Časi, v katerih se vršijo te volitve, so resni; resni za bodočnost Avstrije, resni za obstanek slovanskih narodov v Avstriji.

Nesrečne pogodbe z Ogrsko in s tujimi državami, nesrečna železniška politika se svojimi vsak gospodarski napredek zavirajočimi tarifi, — spravile so naše narodno gospodarstvo na kant; našo državo preplavljajo tuji pridelki ter jemljejo vrednost in ceno domačim: Naše kmetijstvo, naša industrija trepečejo za svoj obstanek.

Zadnji čas je, da se v tem oziru krene na drugo pot, da se od države pospešuje, podpira in ščiti domače delo, domače kmetijstvo in domača industrija po pametnih, dobro premišljenih postavah in pogodbah.

Avstrijo, sestavljeno iz raznih narodov, državo, katera bi po svojem početku in po obstoječi ustavi morala vsem narodom biti enako pravična, hočejo nemški naši sodržavljeni preustrojiti v nemško državo, vse nemške stranke, od najbolj radikalne do konservativne, so se našle sedaj skupaj v zahtevi, da se naj zakonitim potom odkaže in zajamči nemščini prvenstvo in neomejena nadvlada; zahtevajo ene da se proglasi nemščina za državni jezik, druge, da se proglasi ona — kar je v bistvu isto, za splošni občevelni jezik.

Kake posledice bi imelo tako povišanje nemščine, kaže nam v grozečo svaritev pogled na osodo nemadarskih narodov na Ogrskem, kateri so vsled proglašenja mad-

jarskega jezika za državni jezik postali narodno popolnoma brezpravni; kaže nam uže pogled na grozovito tlačenje Dancev in Poljakov v Nemčiji, kjer je nemščina državni edini jezik.

Da nikdo ne bo dvomil, kaj bi čakalo avstrijske Slovence tedaj, naznanjajo nemške stranke, izvajajoč iz tega svojega programa že sedaj posledice, rekoč: »Se Slovani in njihovimi tirjatvami nobene sprave in poravnave, torej samo boj in uničenje!«

Brezobzirna sebičnost in surova sila je geslo teh nemških strank. — Ker so zgubile v državnem zboru večino in s tem vlado, onemogočile so nemške stranke z divjo obstrukcijo in celo z golo surovo silovitostjo vsako delovanje državnega zbora, ne zmeneč se, če tudi propade avstrijska država.

Danes se gre torej za to, ali Avstrija ostane. Avstrija, ali ostane ona zaščitnica vseh svojih narodov, ali pa postane kruta nemška mačeha po pruskem uzoru.

V teh resnih časih treba slovenskemu narodu kot zastopnike odločnih mož, kateri bodo v vzajemnem postopanju z zastopniki drugih slovanskih narodov v Avstriji, posebnost s Čehi, tirjali popolno, vsestransko enakopravnost za vse slovanske narode v Avstriji; kateri bodo tirjali kot prvi pogoj temu pravični zastop v državnem zboru na podlagi splošne, direktne in enake volilne pravice, kateri bodo posebno tirjali z vso odločnostjo in če treba, tudi z vso brezobzirnostjo, slovenskemu narodu in njegovemu jeziku priznanje popolne enakopravnosti veljave v šoli, uradu in javnem življenju; kateri bodo vsled

tega zahtevali pred vsem ustanovitev vseh potrebnih šol, tudi strokovnih, obrtnih in trgovskih, do tehnike in vseučilišča ter združitve vseh slovenskih pokrajin v eno administrativno in pravosodno skupino.

Osoda slovenskega naroda je v božjih rokah; ista je pa tudi v rokah slovenskega naroda samega in v rokah njegovih zastopnikov!

Ako je stališče slovenskega naroda tudi težavno, ako ga tudi sosedni narodi tlačijo in skušajo pritisniti ob tla, zlomili ga ne bodo nikdar!

Tudi slovenskega naroda pravica mora zmagati in bo zmagala, ako smo Slovenci složni med seboj, ako zaupa narod v svoje voditelje, v sebe in svojo lastno moč!

Spodbuja pa naj slovenski narod zavest v teh težkih časih, da je tudi on vejica na mogočnem deblu slovenskem, da je del onega slovanstva, čegar orjaški pokret in napredek svedočita, da je bodoči vek vek slovanski.

Rojaki! S to zavestjo, s temi načeli stopimo v bodočo volilno borbo: »Naprej zastava Slave!«

Pri zaupnih shodih v Celji dne 1. oktobra t. l., v Mariboru dne 4. oktobra t. l. in v Ptujci dne 18. oktobra t. l. določili so se za slovenske kandidate na Spodnjem Štajerskem za razpisane volitve v državni zbor:

Za kmetske skupine, ki volijo dne 8. januarja 1901 v sodnih okrajih: 1. Celje, Vranksko, Gornjigrad, Laško, Šoštanj, Brežice, Kozje, Sevnica gospod Hugon vitez Berks, grajšček na Blagovini.

Listek.

Na lovu.

(V. Kosmák. — Jan Stanovský.)

(Dalje)

Pri vozu, na katerem je bilo vedro, je stala miza s čašami in kruhom. Na zemlji je gorel ogenj pod velikim železnim loncem. Bazala je segreval klobase. V razgonu na njivi so si pekli gonjači pri velikem ognju krompir. Vsled neke posebne dobrote gospoda gozdarja so dobili tokrat pet mer žganja.

Vzeli smo si vsak kozarec, potegnili iz lonca z lesenim krevljem par klobasic in je jedli z veliko slastjo. Zunaj na prostem mnogo bolje tekne nego doma v tesni, zaduhli sobi.

»Dobre klobase!« je hvalil gospod grajšček.

»Od koga so?«

»Ne vem, kje je pivovar vzela, je odvrnil gospod gozdar. Če vam teknejo, prosim, le po njih; imamo jih polno košaro.«

Mlinar, ki je bil že rudeč, kakor klobasa, katero je držal v roki, se je potakal počasi proti divjinarju, kateri je zavžival klobase s slastjo.

»Aj, aj, aj! vi to tudi jeste?« je začel začudeno zvijati glavo.

Divjinar se je ostro ozrl nanj: »Zakaj bi ne? Ali to ni za trošiti?«

»Toda če bi vas videl rabin!«

Vsi so se zakrohotali, le divjinar se je zdržal in vseobčni zabavi na ljubo je začel zavijati židovski: »No, kaj pa mi je rabin? Jaz jem, kar hočem. Če mi bo častiti gospod rabin rekel: zakaj jeste svinjetino? bom mu odgovoril: zakaj jo je gospod Bog ustvaril?«

»I ti preklicani Izmael!« se je raztogotil mlinar, »tako ti hočeš vašega rabina imenovati tudi — častiti gospod?« — Glejte no, tega žida!«

»Ne zmerjajte me, sicer vas grem tožit!« je vpil nanj divjinar.

»In, kaj niste žid? Je-li to zmerjanje? Glejte ga, glejte: je žid — in žere svinjetino, kupuje zajce in je že tudi strelja! Kam to privede?! Prej so se bali židje smodnika kakor zlodej križa, in človek je imel pred njimi vsaj na lovu mir, — a zdaj se že v to reč mešajo! Da bi s čistega, jasnega neba počilo v vas —!«

»Ampak, gazda mlinar, vi se motite; gospod Sivi ni žid, on je kristjan, kakor mi, ga je miril gozdar.

»Da, to se vi samo izgovarjate, ker se sramujete, da ste židu prodali zajce.«

»Jaz židu zajce prodal? — raje — bi je dal ciganu!«

Zdaj pa so obsipali mlinarja kakor ose: »Dajte si vendar reči, gazda mlinar! Gospod Sivi je resnično kristjan, kakor mi in vi.«

Mlinar je zrl prestrašeno v divjinarja in rokel zategneno: »Je-li resnica, da ste Vi kristijan?«

»To se razume«, se je smejal Sivi.

»Pridušite se!«

»Primojduši!« se je udaril divjinar po prsih.

»Ampak vsaj zdi se, da ste žid!«

»Kar se zdi, je sen!« so klicali ostali.

»In gospod Ridl«, se je obrnil mlinar k mladenču, »zakaj ste mi torej rekli, da je ta gospod žid?«

»To ste me slabo razumeli. Rekel sem, da je žid, da odere vsakega, kjer le more; da bi pa bil v resnici žid, po telesu — to mi niti v sanjah ni padlo v glavo. Vsaj vendar imate oči za gledanje! Kaj, ali ne vidite? Na pol milje razločujem žida od kristjana! In ima gosp. Sivi židovski obraz?« je vprašal druge.

»Niti dlake židovske ne!« svedočili so vsi enoglasno.

»To ste jo lepo zavozili!« je dregal mlinarja gospod Bazala. »Tako star gospod in gre tako na limanice.«

Mlinar je bil v grozni zadregi. Nakrat pa se je vzravnal, snel čepico, poklonil se

2. Maribor, Slov. Bistrica, Konjice, Slov. Gradec gospod Franc Robič, profesor ter deželni odbornik.

3. Ptuj, Ormož, Št. Lenart, Rogatec, Šmarje, Ljutomer in Gornja Radgona gospod dr. Miroslav Ploj, dvorni svetnik na Dunaji.

Za mestne skupne, ki volijo dne 11. januarja 1901: 1. Celje, Žalec, Vitanje, Vojnik, Laško, Mozirje, Gornjigrad, Ljubno, Vransko, Rogatec, Šmarje, Brežice, Sevnica, Kozje, Konjice in Šoštanj gospod dr. Ivan Dečko, odvetnik v Celji.

2. Maribor, Slov. Bistrica, Slov. Gradec, Muta, Marenberg-Vuzenica, Ptuj, Sv. Lenart, Ormož, Ljutomer in Središče gospod dr. Radoslav Pipuš, odvetnik v Mariboru.

Za splošno volilno skupino, ki voli dne 3. januarja 1901: 1. V sodiščnih okrajih Maribor desni in levi dravski breg, Slov. Bistrica, Marenberg, Radgona, Cmurek, Lipnica, Arvež, Nemški Lonč, Stainz, Feldbach, Fehring, Fürstenfeld in Gleisdorf gosp. Franc Mlakar, veleposestnik v Hošnici.

2. Celje, Vransko, Gornjigrad, Laško, Šoštanj, Konjice, Slov. Gradec, Ptuj, Ormož, Št. Lenart, Rogatec, Šmarje, Brežice, Kozje, Sevnica, Ljutomer, Gornja Radgona se ni določil definitivni kandidat, ampak sta se imenovala za kandidata gospod Jožef Žičkar, dekan v Vidmu, in gospod Dragotin Hribar, lastnik tiskarne v Celji, med katerima dvema naj volilci sami odločijo, ker pri zaupnem shodu ne prvi ne drugi ni dobil večine.

Rojaki! Udeležite se polnoštevilno volitve ter dajte tem postavljenim kandidatom vsi svoje glasove!

Celje, meseca novembra 1900.

Narodni volilni odbor.

Volilno gibanje.

Narodni volilni odbor za slovenski Štajer je izdal volilni oklic, ki ga priobčujemo na prvem mestu, kljub temu, da nam oklic ni bil doposlan. Sploh se naš list v enakih slučajih dosledno prezira. Morda zaradi tega, ker je pisan in namenjen le za »nižje« sloje slovenskega ljudstva? Žalostno je tako ravnanje še v sedanjih časih!

Ne vemo, kdo je sestavil volilni oklic, zato mislimo, da smemo prosto govoriti, ne da bi s tem merili na kakšno osebo. Ko smo prebrali oklic, rekli smo: Hvala Bogu, naši kandidatje so boljši nego je ta volilni oklic! Kar se tiče besed o narodnostnem vprašanju, je vsaka beseda na svojem mestu. V tem oziru se oklicu ne more nič očitati. Toda gospodarsko vprašanje, to je v oklicu

tako medlo obdelano, da se moramo le čuditi. Na zaupnem shodu v Celju je predlagal gsp. dr. Pipuš iz Maribora brez ugovora, naj se v oklicu posebno razvija naš gospodarski program. Vsi shodi, ki so se vršili, odkar je državni zbor razpuščen, povdarjali so potrebo, da se pečajo naši bodoči državni poslanci predvsem z gospodarskim vprašanjem. In sedaj najdemo v volilnem oklicu o gospodarskem programu le par drobtinice, ki so sicer vse velike važnosti, a vendar ne najvažnejše in najznačilnejše. Nobene besede o združnem vprašanju, ki je vendar za kmeta življenski pogoj, nobene besede v varstvo majhne obrti nasproti tovarnarjem in kapitalistom, nobene besede tudi o preosnovi sedanjih neznosnih delavskih razmer! Z ozirom na vse to smemo res reči: Hvala Bogu, naši kandidatje so boljši nego je ta volilni oklic. Dosedanje delovanje naših kandidatov in njihove izjave na volilnih shodih so nam dokaz, da popolnoma umevajo in uvažujejo pomen in važnost gospodarskega vprašanja ter da bodo njegovi ugodni rešitvi posvetili v državnem zboru vse svoje moči. Slovenski volilci torej lahko brez vsakega strahu izročijo svoje glasove na dan volitve imenovanim kandidatom.

Puklova kandidatura. V celjskem volilnem okraju za četrto skupino prevladuje mnenje, da je kandidatura Puklova zakasnjena in da pomeni v sedanjem trenutku le rušenje narodne discipline. Vsled tega se naj smatra Puklova kandidatura kakor bi je sploh ne bilo. Edini slovenski kandidat za četrto skupino celjskega okraja ostane torej vitez Berks, ki je bil na zaupnem shodu v Celju enoglasno postavljen kandidatom. Kakor čujemo, bo Berks v najbližjem času ugodil željam svojih volilcev ter priredil več volilnih shodov v svojem volilnem okraju.

Ponikva pri Šmarju. Poroča se nam: Neki Ponkovič, ki v kmečki skupini nima niti volilne pravice, je baje v imenu »neodvisnih narodnih kmečkih volilcev na Ponikvi«, ki živijo le v domišljiji omenjenega nevolica, brzojavil na volilni shod dr. Ploja v Šmarju, da »neodvisni« Ponkovičani ne marajo dr. Ploja. Zakaj ne? Iz samih namišljenih razlogov. Ni res, da bi bil dr. Ploj neznan dunajski uradnik, ampak on je dobro znan posebno našim davčnim uradnikom, ki so vedno v njem našli svojega zagovornika, dokler je bil v finančnem ministerstvu. Ni res, da bi ne bil odločen narodnjak. On je odločen Slovenec, seveda ne samo pri vinu in pivu, ampak osobito pri resnem delu, s kojim že je in še bo veliko koristil svojemu narodu.

Ni res, da bi se kmečki volilci šmarskega in rogaškega okraja ne povpraševali pri postavljanju za svoje mnenje. Povpraševali so se in niso ugovarjali proti »hofratu«. Seveda brzojavkarja nihče ni vprašal, ker ni volilec. Toliko resnici na ljubo! Dr. Ploj ostane edini slovenski kandidat v prejšnjem Gregorečevem volilnem okraju!

Sv. Križ tik Slatine. Volilni shod, sklican od našega katoliškega političnega društva, na katerem je gospod dr. Miroslav Ploj kot kandidat svoj program razvijal, je bil prav dobro obiskan. Volilni možje iz naše fare in Kostivnice so prišli vsi, pa tudi lepo število drugih zavednih volilcev. Dr. Ploj je bil z navdušenjem kandidatom proglašen, istotako enoglasno gsp. Jos. Žičkar za V. kurijo na predlog vrlega M. Debelaka. Nato je predsednik, gospod Fr. Korošec v imenu vseh zbranih protestiral zoper one, ki rujejo zoper gsp. Žičkarja, katerega spet voliti nam hvaležnost velevala, in ki hočejo pri nas imeti razpor, ko smo vendar sloge krvavo potrebni! Konečno se je enoglasno izrekla domoljubna zahvala dosedanemu zastopniku IV. kurije, vlč. g. dr. Lav. Gregorecu, kateremu naj Bog plati, kar je storil kot bivši urednik »Slov. Gosp.« in kot državni poslanec za bedni narod slovenski! Z živio-klici na papeža in cesarja se je ta velepomembni shod zaključil.

Vitanje. Občine (4) župnije vitanjske so izvolile 7 volilnih mož, ki bodo glasovali za Žičkarja kot zanesljivega, vestnega zastopnika V. kurije. Volitve v peti kuriji trg-vas Vitanje so izpale na korist socialdemokratom, s katerimi so potegnili tudi vitanjski Nemci. Dr. Lautner je oddal kot prvi svoj glas za socialdemokratskega volilnega moža. Pri volitvi za četrto kurijo vas Vitanje je prišlo do ožje volitve, ker so imeli Slovenci in Nemci enako število glasov. Toda pred ožjo volitvijo je Slovincem eden volilec popihal z volišča in Slovenci so propali.

V Kostivnici so vsi volilni možje (3) V. kurije za g. Žičkarja.

V Sv. Križu pri Rogatecu bo vseh osem volilnih mož v V. kuriji glasovalo za gospoda Žičkarja.

Gotovlje. Piše se nam: Naznanjamo, da smo včeraj pri volitvi volilnih mož v Petrovčah pri Celji izvolili v V. kuriji volilne možje, ki bodo glasovali za gsp. Žičkarja. Tudi v IV. skupini so izvoljeni sami možaki stare korenine in sicer vseh 5, ki so za geslo vse za vero, dom, cesarja!

V Mislinju so izvoljeni volilni možje, ki bodo oddali svoje glasove v splošni sku-

divjinarju in rekel: »Ponižno prosim, odpustite mi, — jaz nisem sam rad. Veste, jaz teh židov za ves svet ne morem —«.

»Vsaj je bila to le šala«, je rekel Sivi, podavaje mu roko. »To nič ne škodi«.

»Zapijva to, gospod Sivi. Na zdravje!« je primarnjal mlinar, navzdigaje čašo s pivom. »Trčite k spravi!«

Divjinar je trčil z njim in izpil, podal mu roko in mlinar je nabral tolste ustnice, rekši: »Poljubček!«

Objela sta se in poljubila med občinim ploskanjem in klicem »Živio!«

»Gospod Sivi«, je govoril mlinar do solz ginjen, vi ste nekak delikatni človek! Prosim, obiščite me, moja stara zblazni radosti!«

»Obiščem, obiščem!«

»Pivo in vino imam vselej doma in perutnina bega po dvoru.«

»In nas ne povabite?« je vprašal gsp. grajščak.

»Smem-li prositi za to čast« poklonil se je mlinar — »ampak nisem vreden!«

* * *

»Nič ne pomaga, gospoda, moramo zopet na delo; čas poteka. Izvolite hitro piti, da zopet začnemo,« — je zaklical gospod gozdar.

Vsak je pograbil čašo, pipa je komaj zadostovala, in za trenutek že je logar nagnil

sodček. Kdor je imel brke, si je je obrisal, nabasal pipo, prižgal in šli smo na novo lovišče. Mlinar je same radosti izvlekel iz žepa tulnik, prižgal si smodko in šel težkim korakom poleg mene.

Pravim: »Gozdar mlinar, postaviva se drug poleg drugega.«

»Dobro, bode me veselilo. Ampak to je vendar čudna reč, kako ta gospod glavar, tako star strelec! Hodim z njim že dvajset let — kaj pravim dvajset? — petindvajset let na lov! On strela dobro, a danes, pusti odbežati poslednjega zajca, kakor pravijo »paradnega«. Meni ne bi ušel — to ne! In stoprav ta pes! Konjedercu bi ga dal. Tukajle moj Dogonj, kakor je od svinca razdrapan in že star, donese mi vendar vsakega zajca. To je dobra stvar! Le še govoriti — in bil bi pametnejši, nego mnogi človek.«

Solnce je stalo na poldne; žgalo je pošteno. K sreči nas je postavil gospod gozdar pod senčnato grmovje.

»Pozor, mlinar!« je opominjal ateja, »tukaj rada hodi lisica, da vam ne popiše!«

»Samo ne skrbite se, imenitni gospod gozdar«, je odvrnil ponosno mlinar, »jaz to že uravnam.«

Gozdar je odšel dalje razstavljat strelce, in mlinar, sedaje na mehki travnik v senco, si je dobrovolno mrmral: »Ah, je to prilož-

nost. Malo se odpočijem, predno začnejo; bolijo me že noge in solnce praži, kakor bi bilo plačano za to.«

Vsedel se je; položil čepico poleg sebe, dvocevko v naročje, podprl se zadi ob drevo, zatislil oči in si odpočival, počasi odpihaje dim s smodke. Tolsti Dogonj se je vlegel poleg njega, skrčil taci, položil glavo leno na hladni travnik in spal kakor ubit. Samo tu in tam je navzdignil uho, kadar je nanj sedla muha in je razjarjeno zamrčal.

Tudi jaz sem se vzleknil v visoki, suhi travi pod staro lesko in čakal, da gozdar dá znamenje. Bilo je v gozdu tiho, skrivnostno tiho, smola je vonjala iz smrek kakor kadilo, velo listje nad menoj si je nekaj šepetalo, na najvišjem vrhu razkosavala je veverica oreh, katerega dečki niso mogli doseči; solncece je mlo igralo in njegovi žarki so mi padali tako težko na oči, kakor bi bili svinčeni. Obsla me je omedlevica, zatislil sem vejice, glava je začela kimati kakor opojena — o medeno dremanje! Iz daljine so zazveneli predivni, sladko pridušeni zvoki, kakor bi se peljale po gozdu lesne vile in za njimi na plahih konjičih momči z iskrimi pogledi, z razpuštlimi kodri, v pestri židi in zlatu, in vedno bolj jasno in zvočno je donela čarobna godba, pod lahkotnimi koraki jelenov, gozdnih vil je šuštel suho, velo listje bliže in bliže.